

PENSIOENFONDS
NOTARIAAT

ESG-beleid

Environmental Social Governance

Ingangsdatum: 6 juli 2023

Inhoudsopgave

Over dit document.....	3
1. Inleiding.....	3
1.1. Doel	3
1.2. Missie, visie, kernwaarden en risicobereidheid	3
2. Uitgangspunten	4
2.1. Beleggingsovertuigingen	4
2.1.1. B Horizon	4
2.1.2. J Maatschappelijk verantwoord beleggen	4
2.2. Uitgangspunten ESG-beleid.....	5
2.2.1. Beleid.....	5
2.2.2. Uitvoering	5
2.2.3. Monitoring en verantwoording.....	6
2.2.4. Evaluatie.....	6
3. Internationale beleidskaders	6
3.1. VN Global Compact.....	7
3.2. OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen.....	7
3.3. VN Guiding Principles on Business and Human Rights.....	7
3.4. IMVB convenant	7
3.5. Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR).....	8
4. Beleid.....	8
5. Uitvoering	12
6. Monitoring en verantwoording.....	13
7. Afsluitend.....	14
8. Inwerkingtreding	14
Bijlage I: Criteria voor classificatie schending internationale normen	15
Bijlage 1: De tien principes van het VN Global Compact.....	16

Over dit document

Dit document beschrijft het beleid met betrekking tot maatschappelijk verantwoord beleggen (hierna: ESG) van Stichting Pensioenfonds Notariaat (hierna: SPN of het fonds). Het fonds ziet het ontwikkelen van het ESG-beleid als een proces, waarvan het uiteindelijke eindpunt nog niet is bereikt. Daarom is dit een levend document, dat gedurende dit proces wordt aangepast.

Dit document gaat niet zozeer over de uitvoering van het beleid, maar wel over de strategie. In dit document wordt beschreven:

- De doelstelling van het ESG-beleid van het fonds (beleid).
- Hoe het fonds sturing wil geven aan het beleid (uitvoering).
- Hoe het fonds verantwoording aflegt over het beleid (monitoring).

1. Inleiding

1.1. Doel

In de beleggingsovertuigingen van het fonds is onder andere opgenomen dat financiële aspecten niet de enige motivering zijn bij het inrichten van het beleggingsbeleid. Het fonds is zich bewust van zijn maatschappelijke rol en de morele verantwoording die daarbij hoort. Het bestuur heeft de ambitie om bij de bovenste helft van de Nederlandse pensioenfonds te zitten op het gebied van duurzaam beleggen.

Het bestuur definieert ESG-beleggen als volgt: maatschappelijk verantwoord beleggen is een beleggingsbenadering die nadrukkelijk rekening houdt met milieu, sociale en governance-overwegingen.

Het doel van het ESG-beleid is dan om ook duurzaamheid vorm te geven in het beleggingsbeleid op een manier die passend is bij het fonds en duurzaamheid te integreren in het beleggingsbeleid en het doorlopen van de beleggingscyclus.

1.2. Missie, visie, kernwaarden en risicobereidheid

Het fonds heeft een missie, visie, kernwaarden, strategische doelstellingen en risicobereidheid geformuleerd. Het ESG-beleid is passend binnen dit kader.

Toepasselijke strategische doelstellingen

Het fonds heeft enkele strategische doelstellingen geformuleerd. Twee van de strategische doelstellingen van het fonds gaan over het verschaffen van een zoveel mogelijk waardevast pensioen en toekomst bestendig pensioen voor notarissen, kandidaat-notarissen en medewerkers in het notariaat op basis van door hen vastgestelde kaders, waaronder de risicohouding en het zorgen voor een toekomstbestendige uitvoering van de regeling. Hierbij staat het belang van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden centraal.

2. Uitgangspunten

2.1. Beleggingsovertuigingen

Het fonds kent de volgende beleggingsovertuigingen met betrekking tot ESG met betrekking tot maatschappelijk verantwoord beleggen:

2.1.1. B Horizon

De periode, waarin deelnemers pensioen opbouwen en vervolgens krijgen uitgekeerd, is lang. De blik van het pensioenfonds is daarom gericht op een lange horizon. De uitdaging is om de fondsdoelen te realiseren door het beleid in te richten op de lange termijn, maar waar nodig bij te sturen op de korte termijn. Het pensioenfonds is daarmee geen korte termijn belegger gericht op snel rendement. Het fonds streeft naar een (gedeeltelijk) waardevast pensioen. Dit brengt verantwoordelijkheden en kansen met zich mee.

Het pensioenfondsbestuur gelooft dat externe ontwikkelingen zich op de lange termijn manifesteren in de financiële markten en op die manier van invloed zijn op de beleggingsresultaten op de lange termijn. Het onderkent daarbij dat niet altijd duidelijk is wat de termijn is waarop dergelijke ontwikkelingen volledig in de marktwaarderingen zijn verwerkt.

Om deze reden:

- Richt het pensioenfonds zijn beleid in de eerste plaats op de lange termijn, maar verliest daarbij de risico's op de korte termijn niet uit het oog (en niet andersom). Het fonds hanteert bijgevolg meerdere horizonnen bij de beleggingsbesluitvorming;
- Zoekt het pensioenfonds naar mogelijkheden om gebruik te maken van het competitieve voordeel in de markt behorend bij de lange-termijnhorizon door waar mogelijk en binnen grenzen beleggingen aan te gaan die niet voor alle marktparticipanten geëigend zijn;
- Volgt het pensioenfonds in welke mate lange-termijnontwikkelingen, zoals klimaatverandering, risico's opleveren voor het succesvol uitvoeren van de missie op lange termijn;
- Is de prioriteit van het fonds bescherming van de dekkingsgraad en het kunnen garanderen van de pensioenen over de lange termijn.

2.1.2. J Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het pensioenfonds ziet vanuit haar maatschappelijke verantwoordelijkheid maatschappelijk verantwoord beleggen als een wezenlijk onderdeel van de inrichting van haar beleggingsportefeuille. Het pensioenfonds is zich bewust van zijn maatschappelijke rol en de morele verantwoordelijkheid die daarbij hoort.

Om deze reden:

- Stelt het bestuur heldere doelstellingen op die het wil bereiken met het ESG-beleid;
- Geeft het pensioenfonds duurzaamheid in het beleggingsbeleid vorm op een manier die passend is bij het pensioenfonds;
- Wordt bij alle beleggingsbesluitvorming naast o.m. verwacht rendement, kosten en governance ook rekening gehouden met duurzaamheid;

- Wordt duurzaamheid geïntegreerd in het beleggingsbeleid en het doorlopen van de beleggingscyclus;
- Verantwoordt het bestuur zich richting de deelnemers over de duurzaamheid van de beleggingsportefeuille. Daarnaast verlangt het pensioenfonds van derde partijen, dat ze zich bij het pensioenfonds verantwoorden over hun duurzaamheidsbeleid. Duurzaamheid is een onderdeel van het uitbestedingsbeleid van het pensioenfonds;
- Verbindt het pensioenfonds zich eraan zich op de hoogte te stellen van de gevolgen van duurzaamheid op het succesvol uitvoeren van de aan het pensioenfonds toevertrouwde missie;
- Evalueert het bestuur ieder jaar het ESG-beleid, in het licht van de veranderende mogelijkheden en inzichten in het gebied.

Het fonds heeft de volgende uitgangspunten voor maatschappelijk verantwoord beleggen gedefinieerd:

2.2. Uitgangspunten ESG-beleid

2.2.1. Beleid

- Het fonds gelooft dat bedrijven die in de bedrijfsvoering rekening houden met ESG-maatstaven op de lange termijn betere resultaten behalen dan bedrijven die dat niet doen.
- Het fonds wil maatschappelijk verantwoord beleggen meenemen in de besluitvorming, maar dit mag ook kwalitatief of beschrijvend zijn.
- Verantwoord beleggen kent een lange termijn focus en mag op korte termijn rendement kosten. Op lange termijn dient verantwoord beleggen een positieve bijdrage te leveren aan het rendement. Dit kan betekenen dat op de korte termijn geen sprake is van een bijdrage aan het rendement.
- Het fonds hecht er geen waarde aan om voorloper te zijn op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen en hecht derhalve geen waarde aan lijstjes en rankings van pensioenfonds op dit gebied maar het fonds mag niet negatief afsteken bij andere pensioenfonds.
- Het fonds is van mening dat verantwoord beleggen een leerproces is en nog niet volgroeid is, noch bij het eigen fonds noch in de markt vanwege een gebrek aan goede data.

2.2.2. Uitvoering

- Het fonds heeft maatregelen getroffen om te voorkomen dat wordt geïnvesteerd in ondernemingen die 'controversiële wapens' (zoals clustermunition), of cruciale onderdelen daarvan, produceren, verkopen of distribueren. Daarnaast worden ondernemingen uitgesloten die zich - ook na een periode van intensieve 'engagement'- schuldig maken aan ernstige en structurele schendingen van de VN Global Compact Principles.
- Het fonds voert een uitsluitingsbeleid waarover verantwoording wordt gegeven.
- Het fonds is zich bewust van de invloed die zij als belegger kan uitoefenen en streeft er naar om haar stemrecht uit te oefenen.
- Het fonds onderkent de Principles for Responsible Investment ('PRI'). Bij de selectie van vermogensbeheerders kiest het fonds bij voorkeur managers die de PRI hebben ondertekend.

- Het fonds maakt in de uitvoering van het ESG-beleid gebruik van oplossingen die zich hebben bewezen en die toegankelijk zijn via vermogensbeheerders en passen bij de schaalgrootte van het fonds.
- Het fonds volgt uit praktische overwegingen het engagement beleid van de vermogensbeheerder(s). Het beleid van stemmen en engagement zijn onderdeel van het selectieproces van een vermogensbeheerder.

2.2.3. Monitoring en verantwoording

- Het fonds streeft naar objectivering (meetbaar maken) van het ESG-beleid. Daarom wenst het fonds (delen van) de beleggingsportefeuille te sturen op ESG-kenmerken. Daarom stelt het fonds doelen ten aanzien van zowel de ESG-scores en de CO₂-emissies van de beleggingsportefeuille. Concrete doelstellingen zijn in de volgende paragraaf nader uitgewerkt en onderbouwd.
- Op kwartaalbasis wordt door de fiduciair adviseur Goldman Sachs Asset Management een ESG Risicomonitor opgesteld die – voorzien van een begeleidend schrijven – besproken en beoordeeld wordt in de relevante bestuurscommissies.
- Het fonds legt over zijn ESG-beleid verantwoording af aan zijn stakeholders, onder andere door de publicatie van het ESG Jaarverslag en door het delen van de uitkomsten van het gevoerde stem- en engagement beleid.

2.2.4. Evaluatie

Het fonds evalueert zijn ESG-beleid op de volgende criteria:

- Zijn de overtuigingen en uitgangspunten nog actueel?
- Wordt voldaan aan bestaande en te verwachten regelgeving?
- Is het beleid goed, efficiënt en kostenbewust uit te voeren?
- Draagt uitvoering van beleid bij aan de beleidsdoelstellingen?

Hierbij is van belang dat uit de evaluatie blijkt in hoeverre de uitkomsten effectief zijn en moeten leiden tot bijstelling van het beleid. Een evaluatie kan nodig zijn omdat het fonds nieuwe inzichten heeft rondom:

- ESG-risico's in verband met de voor het fonds relevante duurzaamheidsthema's;
- Risico's in verband met waardevermindering als gevolg van veranderende regelgeving; en
- Voorkeuren van deelnemers of bestuur ten aanzien van maatschappelijke kwesties.

3. Internationale beleidskaders

Voor beoordeling van maatschappelijk wenselijk en onwenselijk ondernemingsgedrag vormen de principes van het VN Global Compact (2000), de OESO richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO richtlijnen) en de 'UN Guiding Principles on Business and Human Rights' (UNGP's) het toetsingsraamwerk.

3.1. VN Global Compact

Het VN Global Compact is een niet-bindend pact van de Verenigde Naties om bedrijven wereldwijd aan te moedigen een duurzaam en sociaal verantwoord beleid te voeren en verslag uit te brengen over de uitvoering ervan. Het VN Global Compact heeft betrekking op de volgende vier hoofdthema's:

1. Mensenrechten
2. Arbeidsnormen
3. Milieu
4. Anti-corruptie

Het VN Global Compact bestaat uit tien breed geaccepteerde principes (bijlage 1). Deze principes vinden hun oorsprong in internationale verdragen zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, principes van de International Labour Organisation (ILO), de Rio verklaring inzake milieu en ontwikkeling en VN conventie tegen corruptie. Het VN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun eigen invloedssfeer kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen.

3.2. OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen

De OESO richtlijnen onderscheiden naast de vier genoemde thema's van VN Global Compact ook nog de volgende thema's:

1. Consumentenbelangen;
2. Wetenschap en technologie;
3. Mededinging; en
4. Belastingen.

3.3. VN Guiding Principles on Business and Human Rights

De VN Guiding Principles on Business and Human Rights zijn een reeks richtlijnen voor staten en bedrijven om mensenrechtenschendingen in de bedrijfsvoering te voorkomen, aan te pakken, te verhelpen en verder in beleid en proces te borgen.

De Guiding Principles steunen op drie pijlers: beschermen, respecteren en verhelpen. Elke pijler definieert concrete, uitvoerbare stappen voor overheden en bedrijven om te voldoen aan hun respectieve plichten en verantwoordelijkheden om mensenrechtenschendingen in bedrijfsactiviteiten te voorkomen en om oplossingen te bieden als dergelijke schendingen plaatsvinden.

3.4. IMVB convenant

De Nederlandse overheid heeft de OESO-richtlijnen met betrekking tot internationaal maatschappelijk verantwoord beleggen ondertekend. Om dit tot uitvoer te brengen, heeft de overheid ervoor gekozen om via convenanten per sector deze richtlijnen te laten invullen. Eind 2021 heeft het pensioenfonds het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Convenant (IMVB-convenant) ondertekend, waarmee het fonds zich committeert aan deze (en andere) internationale richtlijnen en deze centraal stelt in het ESG-beleid.

3.5. Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

In 2018 heeft de Europese Commissie het EU Actieplan voor Duurzame Financiering gepubliceerd. Hiermee wil de Europese Commissie de 'vergroening' van de economie stimuleren, onder andere door nieuwe wet- en regelgeving. Eén van de deelplannen gaat over Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Deze regels gelden voor financiële instellingen. Dat zijn vermogensbeheerders en verzekeringsmaatschappijen, maar ook pensioenfonds worden gezien als aanbieders van een financieel product.

Op grond van artikel 4 van SFDR moeten financiële instellingen rapporteren over hoe wordt omgegaan met de belangrijkste ongunstige effecten van de beleggingsbeslissingen op mens, milieu en samenleving. Dit doet het fonds via een 'Verklaring ongunstige effecten' op de website en een jaarlijks overzicht van deze effecten (voor het eerst in de loop van 2024 over het kalenderjaar 2023).

Het fonds heeft met ingang van 1 januari 2023 de pensioenregeling onder SFDR geclassificeerd als een artikel 8 product, waarmee wordt aangegeven dat het fonds duurzame kenmerken promoot. Het fonds voldoet aan de wettelijke transparantie-eisen door het publiceren van duurzaamheidsinformatie en precontractuele documenten op de website en de periodieke rapportage (voor het eerst in het jaarverslag 2023).

4. Beleid

Het ESG-beleid van het fonds is gebaseerd op de resultaten van een onderzoek onder bestuursleden, leden van de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan en op basis van recente maatschappelijke trends. Daarnaast heeft een uitvraag onder de deelnemers plaatsgevonden inzake maatschappelijk verantwoord beleggen. De uitkomsten van deze uitvraag zijn in het ESG-beleid verwerkt.

Binnen het ESG-raamwerk is er een focus op de drie factoren Environmental, Social en Governance.

Doelstelling

Het ESG-doel van het fonds is tweeledig en betreft *portefeuilledoelstelling* enerzijds en *invloeddoelstelling* anderzijds.

Portefeuilledoelstelling

Met maatschappelijk verantwoord beleggen wil het fonds rekening houden met ESG-maatstaven in de daadwerkelijke allocatie naar beleggingscategorieën, ondernemingen en landen. Het fonds heeft hiermee ten doel dat de portefeuille een betere risico-rendementsverhouding kent dan een portefeuille waarbij geen rekening wordt gehouden met ESG-factoren. Het fonds beschouwt hierbij nadrukkelijk welke mogelijkheden en mogelijke restricties er per beleggingscategorie zijn, aangezien deze verschillen. Het fonds heeft een tweetal portefeuilledoelen nader uitgewerkt.

ESG-score doelstelling

ESG-scores van ondernemingen en beleggingsportefeuilles zijn een indicatie voor de wijze waarop het fonds is blootgesteld aan duurzaamheidsrisico's. Daarom geeft het fonds de aangestelde beheerders de doelstelling mee om een ESG-score van de beleggingsportefeuille te realiseren die leidt tot een 20%-30% hoger duurzaamheidsgehalte dan de brede marktindex. Deze doelstelling kan het fonds bereiken binnen de risico-rendementseisen die het stelt en kan op de lange termijn een

positief effect hebben op risico-rendementskenmerken. Het fonds stelt deze doelstelling centraal in de aandelenportefeuilles en onderzoekt in 2022 welke doelstelling voor de bedrijfsobligatieportefeuille passend is. De implementatie zal zo snel mogelijk na goedkeuring van dit beleid worden uitgevoerd.

CO₂-emissie doelstelling

Het fonds houdt als langetermijn belegger de effecten van klimaatverandering op de beleggingsportefeuille in de gaten. Het Klimaatakkoord van Parijs geeft concrete doelstellingen rond de mondiale CO₂-reductiedoelstellingen (decarbonisatie-doelen) voor de periode tot 2050, waarbij deze in 2050 moet leiden tot 'netto nul emissies'. De realisatie van deze doelstelling zal een effect hebben op bedrijfsmodellen van ondernemingen en daarom vindt het fonds het relevant om CO₂-reductiedoelstellingen aan (delen van) de beleggingsportefeuille te koppelen. Vanuit dit perspectief geeft het fonds de aangestelde beheerders de doelstelling mee om de CO₂-emissies van de beleggingsportefeuille op de korte, middellange en lange termijn te koppelen aan de reductiedoelen van Parijs. Dit betekent dat het fonds aansluiting zoekt bij de Europese doelstelling om in 2030 55% CO₂-reductie te hebben gerealiseerd en uiterlijk in 2050 netto nul emissies in de beleggingsportefeuille te hebben.

Hierbij streeft het fonds een initiële en onmiddellijke CO₂-reductie ten opzichte van de brede marktindex na van ten minste 50%, met een verder jaarlijks decarbonisatiepad van gemiddeld ten minste 7% tot 2050, zodanig dat in lijn met het decarbonisatiepad van het Akkoord van Parijs wordt belegd. Deze doelstelling kan het fonds bereiken binnen de risico-rendementseisen die het stelt. Het fonds stelt deze doelstelling centraal in de aandelenportefeuilles en onderzoekt in 2022 welke doelstelling voor de bedrijfsobligatieportefeuille passend is. De implementatie zal zo snel mogelijk na goedkeuring van dit beleid worden uitgevoerd.

Impactbeleggingen

Het pensioenfonds financiert bedrijfsactiviteiten, waarmee een financieel rendement wordt nagestreefd, bij een acceptabel risico. Het fonds kan beleggingsoplossingen selecteren die naast een financieel rendement ook positief bijdragen aan de door het fonds gekozen thema's. Zo worden projecten gefinancierd die aantoonbaar bijdragen aan bijvoorbeeld mitigatie of adaptatie aan klimaatverandering. Dit doet het fonds via een allocatie van tenminste 10% naar groene, sociale en duurzame obligaties, als onderdeel van het LDI-mandaat. Deze staats- en staatsgerelateerde obligaties hebben dezelfde financiële kenmerken als traditionele staats- en staatsgerelateerde bedrijfsobligaties maar realiseren real-life impact.

Invloeddoelstelling

Anderzijds wil het fonds invloed uitoefenen op de bedrijven waarin het belegt. De instrumenten die hier voor worden ingezet zijn het via de vermogensbeheerders stemmen (voting) en het aangaan van gesprekken met het bedrijf/land over wat voor het fonds belangrijk is (engagement). Hierbij vormen de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs) een leidraad. In deze internationale normenkaders is vastgelegd hoe internationaal opererende ondernemingen zich op een aantal belangrijke thema's behoren te gedragen. Eind 2021 heeft het pensioenfonds het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Convenant (IMVB-convenant) ondertekend, waarmee het fonds zich committeert aan deze

twee internationale richtlijnen en deze centraal stelt in het ESG-beleid. Het fonds stelt deze richtlijnen centraal binnen de invloeddoelstelling.

De OESO-richtlijnen behandelen de volgende thema's:

1. Mensenrechten
2. Arbeidsnormen
3. Milieu
4. Anti-corruptie
5. Consumentenbelangen
6. Wetenschap en technologie
7. Mededinging
8. Belastingen

Het pensioenfonds onderschrijft de OESO-richtlijnen en gebruikt het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad. Het fonds voert het beleid vanuit de gedachte dat het daarmee positief bijdraagt aan de lange termijn waardecreatie, zowel in financiële zin als in maatschappelijke zin. Daarom verwachten we van de door ons aangestelde managers en van de ondernemingen waarin wij beleggen dat zij conform deze internationale standaarden handelen en dit publiekelijk kenbaar maken. Binnen de invloedssfeer van het fonds dragen wij hier actief aan bij door de inzet van het engagementbeleid en het stembeleid.

Due diligence onderzoek

Het fonds voert jaarlijks een due diligence onderzoek op de beleggingsportefeuille uit, waarbij ondernemingen met (potentiële) negatieve impact op samenleving en milieu worden geïdentificeerd. Daarbij wordt de meest ernstige negatieve impact geprioriteerd op basis van ernst, schaal, onomkeerbaarheid en tevens wordt de mate van waarschijnlijkheid meegewogen. Het due diligence onderzoek wordt uitgevoerd en geïmplementeerd door de fiduciair adviseur in samenwerking met gespecialiseerd onderzoeksbureau Sustainalytics. Ondernemingen die volgens Sustainalytics vallen in de categorie van meest grove en structurele schendingen en daarmee met de meest ernstige negatieve impact, sluiten wij op voorhand uit van het beleggingsuniversum. Voor ondernemingen die niet in de hoogste schendingscategorie vallen zetten wij ons engagement en stembeleid in, waardoor we de negatieve impact ervan trachten te verminderen en toekomstige gevallen trachten te voorkomen.

Engagementbeleid

Het fonds vindt het belangrijk om als pensioenfonds de dialoog aan te gaan (engagement) met ondernemingen waarin het belegt, met als doel een positieve gedragsverandering te realiseren bij de onderneming. Engagement is dan ook een centraal instrument binnen het beleid en is gericht op het creëren van lange termijn waarde. Het engagementbeleid wordt toegepast op zowel de aandelen, als ook de bedrijfsleningenportefeuilles. Het pensioenfonds wil als ondertekenaar van het IMVB-convenant de thema's van de OESO richtlijnen in het dialoogprogramma centraal stellen. Wanneer de due diligence screening van de beleggingsportefeuille aantoont dat ondernemingen principes op deze terreinen schenden of dreigen te schenden zullen wij met de meest ernstige schenders een dialoog opstarten, met als doel de gedragsschending op te heffen. Hierbij heeft het fonds oog voor de rol van de onderneming in het remediëren van de schendingen door herstel en/of verhaal mogelijk te maken. Op deze manier beheerst het fonds financiële, maatschappelijke en reputatierisico's van onwenselijk ondernemingsgedrag. Het convenant loopt tot en met 2022.

Wij gaan in gesprek met bedrijven waar wij een negatieve impact hebben geïdentificeerd op basis van de screening. Voor de dialoog hanteren wij de volgende doelstellingen:

- De negatieve impact moet worden beëindigd;
- De onderneming moet zorgen voor herstel en/of verhaal voor benadeelden;
- De onderneming moet voldoende maatregelen nemen om toekomstige incidenten te voorkomen;
- De onderneming moet transparant zijn over de genomen maatregelen.

Wanneer blijkt dat de onderneming onvoldoende open staat voor de dialoog of binnen een tijdsbestek van 3 jaar onvoldoende voortgang laat zien, zal het fonds op aandeelhoudersvergaderingen tegen de herbenoeming van bestuurders stemmen. Daarnaast kan het fonds besluiten om de onderneming toe te voegen aan de uitsluitingslijst.

Stembeleid

Het stembeleid is erop gericht om onze stemrechten die aandeelhouderschap met zich meebrengt hebben actief in te zetten. Hiermee beschermt het fonds de lange termijn financiële belangen van het fonds en de deelnemers en draagt het bij aan lange termijn maatschappelijke waarde. Het fonds kan het eigen stembeleid inzetten voor de discretionaire aandelenmandaten. Voor aandelenbeleggingen via beleggingsfondsen, zoals opkomende markten beleggingen, geldt dat het eigen beleid niet toepasbaar is, maar dat de vermogensbeheerder een eigen stembeleid toepast.

Het stembeleid richt zich grotendeels op thema's rondom *goed bestuur* (governance), waaronder de benoeming van bestuurders, beloningsbeleid, fusies & overnames, uitgifte van nieuw aandelenkapitaal en goedkeuring van jaarrekening. Binnen deze thema's wordt extra nadruk gelegd op onafhankelijk en diversiteit van bestuur. Daarnaast is er in toenemende mate de mogelijkheid om over (elementen) van het duurzaamheidsbeleid van de onderneming te stemmen. Veelal betreft dit agendapunten die door andere aandeelhouders zijn ingebracht en zich richten op sociale, milieu-, of klimaatthema's. Het fonds heeft dan ook extra aandacht voor deze categorie agendapunten, specifiek op klimaatverandering en belangrijke thema's zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en corruptie. Het stembeleid is zoveel mogelijk in lijn met nationale en internationale Corporate Governance codes & richtlijnen.

Het stembeleid wordt uitgevoerd door externe gespecialiseerde dienstverleners GSAM. Het fonds is transparant over de uitvoering van het stembeleid en publiceren alle stemresultaten op de website via een 'vote disclosure systeem'. De uitgangspunten van het stembeleid zijn [hier te vinden](#).

Uitsluitingenbeleid

Op discretionaire mandaten wordt een uitsluitingenlijst toegepast. Het fonds sluit het volgende uit:

Controversiële wapens

Om vast te kunnen stellen of een wapen controversieel is, zijn criteria benoemd waaraan wordt getoetst. Het fonds hanteert de volgende criteria voor het bepalen of een wapen controversieel is:

- het wapen maakt geen onderscheid tussen burger en militaire slachtoffers;
- gebruik van het wapen heeft onevenredige grote gevolgen;
- na beëindiging van een conflict maakt het wapen nog steeds slachtoffers

Vanuit deze criteria is het onderstaande aan te merken als controversieel:

- anti-persoonsmijnen (landmijnen);
- nucleaire wapens;

- clustermunitie (wettelijk vereist);
- biologische of chemische wapens;
- verarmd uranium.

Om vast te kunnen stellen of ondernemingen betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens screent het fonds het brede beleggingsuniversum op kwartaalbasis. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyses van Sustainalytics. Wanneer een onderneming is geïdentificeerd als producent van controversiële wapens plaatst het fonds de onderneming op de uitsluitingslijst. Deze wordt gedeeld met de vermogensbeheerders. Zij moeten eventuele posities in de onderneming verkopen en mogen zolang de onderneming op de uitsluitingslijst staat niet in de onderneming beleggen.

Schending internationale normen

Ondernemingen die op structurele en grove wijze internationaal geaccepteerde normen schenden worden uitgesloten van het beleggingsuniversum. Het fonds hanteert het VN Global Compact en de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen als normenkaders voor toetsing op onacceptabel ondernemingsgedrag. Onder deze normen vallen thema's zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen, anti-corruptie en consumentenbelangen. Voor het vaststellen van schendingen van internationale gedragsrichtlijnen wordt gebruik gemaakt van analyses van Sustainalytics. Sustainalytics hanteert hierbij criteria om de ernst en omvang van schendingen vast te stellen en te classificeren (zie bijlage 1). Het fonds sluit schenders uit die de hoogste negatieve impact veroorzaken volgens deze classificatie. De screening vindt plaats op kwartaalbasis. Wanneer een onderneming is geïdentificeerd als schender van internationale normen plaatst het fonds de onderneming op de uitsluitingslijst. Deze wordt gedeeld met de vermogensbeheerders. Zij moeten eventuele posities in de onderneming verkopen en mogen zolang de onderneming op de uitsluitingslijst staat niet in de onderneming beleggen.

Klimaatverandering

Het fonds hanteert een decarbonisatiedoelstelling. De realisatie hiervan wordt deels gewaarborgd door toepassing van klimaatgerelateerde uitsluitcriteria. Deze hebben betrekking op een aantal specifieke sectoren, te weten olie & gas, thermische kolen mijnbouw en energieopwekking. Hierbij hanteert het fonds de volgende criteria voor de screening:

- Exploratie of verwerking thermische kolen indien de omzet uit deze activiteit 1% of hoger is;
- Exploratie of verwerking olie indien de omzet uit deze activiteit 10% of hoger is;
- Exploratie of verwerking gas indien de omzet uit deze activiteit 50% of hoger is;
- Elektriciteitsopwekking met een broeikasgasintensiteit meer dan 100 gCO₂e / kWh indien de omzet hieruit 50% of hoger is.

Deze criteria sluiten aan de bij de door de Europese Unie ontworpen Paris Aligned Klimaatbenchmark. Voor het vaststellen of ondernemingen voldoen aan deze criteria maakt het fonds gebruik van de criteria die gespecialiseerde dienstverlener MSCI hanteert voor het opstellen van de Paris Aligned Klimaatbenchmark.

5. Uitvoering

Het fonds maakt in de uitvoering van het ESG-beleid gebruik van oplossingen die zich hebben bewezen en toegankelijk zijn via vermogensbeheerders en passend zijn bij de schaalgrootte van het fonds.

Sturing

Het bestuur van het fonds wil sturing geven aan het ESG-beleid. Bij besluitvorming over het beleggingsbeleid wordt de impact van de keuze op het ESG-beleid meegenomen. Dit kan enerzijds worden gedaan op basis van de ESG-score (kwantitatief), maar dit kan ook beschrijvend (kwalitatief) worden weergegeven. ESG wordt toegevoegd aan de driehoek rendement-risico-kosten als onderdeel van de besluitvorming.

Door de impact op het ESG-beleid in de besluitvorming te betrekken wordt het ESG-beleid geïntegreerd in de bestuurlijke cyclus en wordt inzichtelijk gemaakt of het besluit bijdraagt aan de ESG-doelstellingen van het fonds. Dit geldt voor elke stap in het beleggingsproces. Omdat het fonds de vermogensbeheeractiviteiten heeft uitbesteed, zal het fonds ook richting de vermogensbeheerders haar ESG-doelstellingen kenbaar maken, zodat deze in de uitbestede werkzaamheden betrokken kunnen worden.

Het fonds heeft tevens aandacht voor de mogelijke negatieve consequenties die een (te) strikt ESG-beleid kan hebben op de omvang van het belegbaar universum, het kostenniveau en het rendement en risico. Dit wordt in de besluitvorming meegewogen. Het fonds wil niet dat de toepassing van het ESG-beleid leidt op langere termijn lager verwacht rendement voor de deelnemers.

Daarnaast heeft het fonds aandacht voor mogelijk hogere kosten. Verantwoord beleggen mag leiden tot iets hogere kosten (enkele basispunten) maar mag geen negatieve impact hebben op het risico-rendementsprofiel van de portefeuille. Eventuele extra kosten dienen uitlegbaar te zijn. Deze verschillende aspecten weegt het fonds in haar besluitvorming af, waarbij elke casus op zichzelf wordt beoordeeld.

6. Monitoring en verantwoording

Het fonds legt verantwoording af over het ESG-beleid op de twee beleidsdoelstellingen. Het fonds legt vast wat de acties en de resultaten zijn voor zowel de portefeuilledoelstelling als de invloeddoelstelling:

1. Portefeuilledoelstelling: het fonds vindt het belangrijk om het effect van de wijzigingen door het ESG-beleid inzichtelijk en meetbaar te maken. Hierbij wordt mede gebruik gemaakt van de ESG-score van bedrijven en landen. Het fonds laat de portefeuille periodiek scoren op ESG-criteria om inzicht te houden in de effectiviteit van het ESG-beleid. Door kwantificering is het mogelijk de gewenste doorlopende verbetering van het beleid en het inzicht van de effectiviteit van het beleid te monitoren. Verder wil het fonds meten wat de financiële impact is (risico-rendement-kosten) van de ESG-keuzes die zijn gemaakt. Het fonds zal ten minste jaarlijks de belangrijkste ESG-kenmerken van de beleggingsportefeuille publiceren, waaronder ESG-scores en CO₂-uitstoot. Het fonds rapporteert hierover in haar (ESG-)jaarverslag.
2. Invloeddoelstelling: het fonds zal ten minste jaarlijks de voortgang van het engagement- en stembeleid publiceren. Hierbij geeft het fonds inzicht in de omvang, thema's en voortgang van het beleid. Het fonds rapporteert hierover in haar (ESG-)jaarverslag.

7. Afsluitend

Zoals opgemerkt is dit document over het ESG-beleid een levend document. Het fonds heeft de hoofdlijnen van het ESG-beleid in dit document opgenomen en zal dit verder verfijnen om te komen tot een definitief, weloverwogen ESG-beleid. Dit document zal gedurende dit proces waar nodig worden aangescherpt. Dit document wordt in ieder geval jaarlijks geëvalueerd om te bezien of het aangepast dient te worden.

8. Inwerkingtreding

Deze versie van het ESG-beleid is vastgesteld door het bestuur op 6 juli 2023 en treedt onmiddellijk daarna in werking. Deze versie vervangt alle eerdere versies van het ESG beleid.

Bijlage I: Criteria voor classificatie schending internationale normen

Schaal   - Aantal getroffen personen;- Mate van impact en inbreuk op normen (grondrechten);- Negatieve invloed op stakeholders/omgeving door de actie(s) of nalatigheid(en) van bedrijf.
Reikwijdte   - Bereik en duur van de impact voor belanghebbenden/omgeving;- Geschonden rechten door daadwerkelijke impact;- Geografische omvang;- Frequentie van impact;- Bredere sociaaleconomische effecten.
Herstel mogelijkheden   - Moeilijkheidsgraad bij het herstellen van de situatie;- Omvang van de schade voor de samenleving en mogelijkheden tot herstelherstel).

Bron: Sustainalytics

Bijlage 1: De tien principes van het VN Global Compact

Het VN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun invloedssfeer een aantal kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen. Bedrijven die het VN Global Compact initiatief onderschrijven, verbinden zich ertoe de onderstaande doelstellingen en waarden te steunen bij het uitvoeren van hun activiteiten:

Mensenrechten

1. Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren;
2. Bedrijven dienen er voor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.

Arbeidsnormen

3. Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;
4. Bedrijven dienen alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren;
5. Bedrijven dienen zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid;
6. Bedrijven dienen discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.

Milieu

7. Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties;
8. Bedrijven dienen initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen;
9. Bedrijven dienen de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.

Anticorruptie

10. Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.

De principes van het VN Global Compact zijn gebaseerd op internationale verdragen, onder andere afgeleid van de Universele verklaring van de rechten van de mens, de verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) inzake de fundamentele arbeidsrechten, en van de verklaring van Rio met betrekking tot milieu en ontwikkeling.